

INFORMACIJA U VEZI SA DODIJELJIVANJEM DIREKTNE BUDŽETSKE PODRŠKE EVROPSKE KOMISIJE CRNOJ GORI ZA PREVAZILAŽENJE ENERGETSKE KRIZE

Predsjednica Evropske komisije Ursula von der Leyen predstavila je 6. decembra 2022. godine, na samitu EU-Zapadni Balkan u Tirani, paket energetske podrške Zapadnom Balkanu, koji se sastoji se od jedne milijarde eura bespovratnih sredstava EU za pomoć Zapadnom Balkanu u rješavanju neposrednih posljedica energetske krize i povećanju otpornosti u kratkom i srednjem roku. Prva polovina paketa sastoji se od 500 miliona eura direktne budžetske podrške za ublažavanje ekonomskog i socijalnog uticaja na ugrožena domaćinstva i mala i srednja preduzeća i podršku energetske tranziciji, dok će preostalih 500 miliona eura biti namijenjeno za unapređenje projekata iz oblasti energetike.

U sklopu paketa podrške za prevazilaženje energetske krize, Evropska komisija je Crnoj Gori dodijelila 30 miliona eura, nakon intezivne komunikacije resornog Ministarstva kapitalnih investicija sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori i nadležnim subjektima na strani Evropske komisije, koja je uslijedila nakon inicijalnog sastanka 17. oktobra 2022. godine koji je održan sa komesarom za susjedstvo i politiku proširenja, g-dinom Oliverom Varhely-em.

Nakon što je 27. februara 2023. godine potpisan Finansijski sporazum između ovlaštenih predstavnika Evropske komisije i Vlade Crne Gore, 23. marta 2023. godine Crnoj Gori je na raspolaganje stavljena prva fiksna tranša od 27 miliona eura, dok će druga fiksna u iznosu od 3 miliona eura biti stavljena na raspolaganje najkasnije u I kvartalu 2024. godine, odnosno nakon što budu ispunjeni svi indikatori kojim će se pratiti implementacija energetske paketa, a koji su u uobičajenoj formi koja je od strane Evropske komisije bila propisana za sve države, od strane Vlade Crne Gore kroz tzv. Mapu puta za Akcioni plan 2023 – Paket energetske podrške, usvojeni 20. januara 2023. godine.

Kao rezultat sveobuhvatnog sagledavanja potrebe stanovništva i privrede u cilju očuvanja sigurnosti snabdijevanja električnom energijom i životnog standarda, i imajući u vidu da od 1. januara 2023. godine ipak nije došlo do povećanja cijene električne energije što bi dodatno podstaklo inflatorna kretanja i dodatno se negativno odrazilo na standard stanovništva i likvidnost preduzeća, definisana je okvirna struktura potrošnje dodijeljenih 30 miliona eura direktne budžetske podrške od strane Evropske komisije za prevazilaženje energetske krize u Crnoj Gori. Prve dvije komponente su prezentovane prilikom usvajanja prethodno pomenute Mape puta Akcionog plana za energetske paket u januaru 2023. godine, a sada se dodaju još dvije komponente, pa je konačna struktura potrošnje energetske paketa definisana kako slijedi, imajući u vidu doprinos obezbjeđivanju sigurnosti napajanja električnom energijom, i postizanju ciljeva koji su postavljeni u pregovaračkom procesu za oblast energetike:

1. Pomoć penzionerima i korisnicima materijalnog obezbjeđenja koji su pogođeni inflacijom uslijed rasta cijene električne energije i energenata – cca 8,5 miliona eura¹.

Rast cijena energenata je podstakao talas inflacije, koji se dodatno negativno odrazio na standard pojedinih kategorija stanovništva. Podrška bi mogla biti realizovana u vidu jednokratnih isplata navedenim kategorijama stanovništva, na način kako je to slično realizovano i u pojedinim zemljama EU.

Uzimajući u obzir činjenicu da penzioneri zbog starosti i bolesti nijesu u mogućnosti da radom uvećavaju svoje prihode, te da minimalna potrošačka korpa u Crnoj Gori iznosi 799,70 eura, a da najniža penzija 253,61 eura, odnosno da je za minimalnu potrošačku korpu potrebno izdvojiti 3,15 najnižih penzija, dovoljan je pokazatelj lošeg životnog standarda penzionera.

Takođe, ovim mjerama, iz već navedenih razloga, neophodno je obuhvatiti i korisnike materijalnog obezbjeđenja. Oni predstavljaju najsiromašniju kategoriju našeg stanovništva. Iznos materijalnog obezbjeđenja za porodicu sa 5 i više članova iznosi 120,70 eura. Sam iznos nije dovoljan za zadovoljenje osnovnih životnih potreba uzimajući u obzir inflaciju koja je u porastu u Crnoj Gori².

Predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja je bio da paketom jednokratne pomoći u iznosu od 150 eura bude obuhvaćeno:

- 40.550 korisnika najniže penzije (6.082.500 eura),
- 219 korisnika privremene nadoknade kod Fonda PIO (32.850 eura),
- 454 korisnika novčane naknade materijalnog obezbjeđenja boraca (68.100 eura).

Predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja je bio da paketom jednokratne pomoći u iznosu od 350 eura bude ubuhvaćeno:

- 6.350 porodica koje koriste materijalno obezbjeđenje (2.222.500 eura).

2. Unapređenje energetske efikasnosti – cca 13 miliona eura³:

a. Ministarstvo kapitalnih investicija je 2018. godine pokrenulo program podrške energetske efikasnosti u domaćinstvima pod nazivom „Energetski efikasan dom“ (EED), koji predstavlja unapređenje prethodnog programa „Energy wood“. Program EED pruža podršku u realizaciji sljedećih mjera:

- kupovinu i ugradnju sistema za grijanje na moderne oblike biomase (pelet, briket);

¹ Broj korisnika varira na mjesečnom nivou, i konačni iznos se utvrđuje u mjesecu u kome se vrši isplata. Početkom aprila 2023. godine, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je izvršilo isplatu ukupnog iznosa od 2.262.100 eura, a Fond PIO je izvršio isplatu ukupnog iznosa od 6.066.900,00 eura, što je ukupno 8.329.000 eura.

² Prema podacima „Monstata“ potrošačke cijene u periodu januar - decembar 2022. godine, u poređenju sa istim periodom prethodne godine, u prosjeku su više za 13 odsto.

³ Za pomoć u koncipiranju modela i pri implementaciji obezbijeđena je podrška UNDP – United Nations Development Programme.

- kupovinu i ugradnju visokoefikasnih toplotnih pumpi za grijanje objekta;
- kupovinu i ugradnju multisplit sistema za grijanje/hlađenje objekta;
- ugradnju termoizolacije na fasadi stambenog objekta;
- ugradnju energetske efikasne fasadne stolarije.

Imajući u vidu uspješnu implementaciju programa EED, kao i veliku zainteresovanost građana Crne Gore, Ministarstvo kapitalnih investicija pokreće inicijativu za proširenje podrške, kako bi podrška bila dostupna i pravnim licima. Takođe, inicijativa bi se odnosila i na proširenje dostupnih mjera. Novim programom će, pored postojećih mjera, biti obuhvaćena podrška u dijelu ugradnje solarnih panela (PV i solarnih kolektora), kao i smart sistema, za fizička i pravna lica. Podrška bi se odnosila na subvencionisanje troškova ugradnje sistema, sa intezitetom subvencije do 50% (ili više) ukupne investicije, pri čemu će se voditi računa o usklađenosti sa drugim dostupnim EU programima podrške za slične namjene. Program može biti proširen i drugim segmentima koji mogu efikasno dopuniti solarnu energiju i smanjiti zagađenje vazduha zimi. Imajući u vidu obuhvatnost mjera i očekivanu zainteresovanost od strane građana i privrede, predloženi iznos sredstava koji bi mogao biti opredijeljen za ovaj program bi iznosio do 8 miliona eura.

- b. Unapređenje energetske efikasnosti u turizmu kojim na prethodno opisani način prema podacima Ministarstva ekonomskog razvoja bi moglo biti obuhvaćeno do 30 privrednih subjekata (mala i srednja preduzeća), u iznosu od cca 3,5 miliona eura. Program ima za cilj da ohrabri privatna turistička preduzeća (hoteli) da krenu ka energetske efikasnijim aktivnostima kako bi se smanjili troškovi. Program će obezbijediti bespovratna sredstva na kliznoj skali od 30% do 70% kako bi se mala i mikro turistička preduzeća kvalifikovala za implementaciju intervencija koje će poboljšati energetske efikasnosti i smanjiti njihove operativne troškove.
- c. Unapređenje energetske efikasnosti u industriji kojim na prethodno opisani način prema podacima Ministarstva ekonomskog razvoja bi moglo biti obuhvaćeno do 10 privrednih subjekata (mala i srednja preduzeća), u iznosu od cca 1,5 milion eura. Program ima za cilj uspostavljanje mehanizma finansijske podrške za uvođenje inovativnih rješenja i novih tehnologija koje će dovesti do poboljšanja energetske efikasnosti poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji, modernizacije proizvodnih procesa, unapređenja inovativnih kapaciteta i smanjenja potrošnje energije.

3. Rekonstrukcija / adaptacija rezervoara u Baru u svojini države sa namjenom skladištenja obaveznih rezervi naftnih derivata i nabavka obaveznih rezervi – cca 7,5 miliona eura.

Na osnovu podataka Uprave prihoda i carina Crne Gore o uvozu naftnih derivata u 2021. godini i metodologije obračuna obaveze koja je propisana Direktivom 2009/119/EC, procjena je da bi Crna Gora trebala čuvati oko 100.000 tona naftnih derivata kao obavezne rezerve. Uprava za ugljovodonike i uvoznici naftnih derivata, kao obveznici formiranja obaveznih rezervi, naknadu bi dijelili tako da 2/3 (dvije trećine) naknade pripada Upravi, a 1/3 (jedna trećina) naknade pripada uvoznicima naftnih derivata. Uprava za ugljovodonike je dužna ispuniti svoju obavezu čuvanjem rezervi dizela i benzina, u gotovom proizvodu, što znači da bi Uprava s obzirom na planiranu dinamiku formiranja

obaveznih rezervi u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima, do polovine 2024. godine trebala obnoviti rezervoare u Baru i kupiti oko 8.000 tona dizela (što znači ispunjenje 25% obaveze), a potom svake godine do 2027. godine kupiti još po oko 8.000 – 8.500 tona godišnje. Nabavna vrijednost dizela procijenjena je na 1.000 USD/toni, tj. ukupno 8.000.000 USD godišnje, uvećano za trošak obnove rezervoara u luci Bar i trošak skladištenja, osiguranja robe, kontrole količine i kvaliteta. Preliminarna procjena troškova obnove rezervoara je 500.000 eura. Pokrenut je postupak adaptacije i rekonstrukcije tri rezervoara u svojini Crne Gore sa namjenom skladištenja obaveznih rezervi naftnih derivata. Prema preliminarnoj procjeni, za formiranje i čuvanje obaveznih rezervi shodno propisima, Upravi za ugljovodnike potrebno je obezbjediti po 8.000.000 eura godišnje u periodu 2023. - 2027. godina. Sa druge strane, procjena je da bi naftne kompanije trebale čuvati 66.000 tona čija je vrijednost procijenjena na 1.000 USD/toni (ukupne vrijednosti 66.000.000 USD). Dalje, pretpostavka je da bi naftne kompanije ovu obavezu ispunile čuvanjem u nematerijalnom obliku, što znači da bi im trebalo priznati trošak kapitala na uskladištenu robu i trošak skladištenja koji se procjenjuje u iznosu od 4% godišnje (2.640.000 eura) i 1,55 EUR/m³/mesečno (1.360.000 eura), odnosno ukupno oko 4.000.000 eura godišnje.

4. Izdatak uslovljen obavezom dvogodišnjeg održavanja softverskih sistema koji omogućavaju implementaciju tržišta “dan-unaprijed” u Crnoj Gori i za nabavku Market Management Systema (MMS) koji bi omogućio razmjenu podataka operaterima distributivnog sistema – cca 1 milion eura.

U toku je završna faza implementacije sistema za funkcionisanje “dan-unaprijed” tržišta uz kliring koji će se obavljati u Crnoj Gori, dok je početak operativnog rada na “dan-unaprijed” tržištu planiran za 26.04.2023. godine. Obaveza uspostavljanja tržišta “dan-unaprijed” je istaknuta i u zadnjem Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore od 12.10.2022. godine, i takođe predstavlja obavezu vezano za pregovaračko poglavlje 15 - Energetika. Tržište “dan-unaprijed” koje je osnovna djelatnost Berze električne energije (BELEN) je tržište koje se u Evropi i internom evropskom tržištu sprovodi po jasno definisanim kriterijuma, odnosno kompletno jedinstveno evropsko upareno tržište SDAC (Single Day Ahead Coupling) je zasnovano na jedinstvenom algoritmu koji se zove EUPHEMIA (skraćeno od Pan-European Hybrid Electricity Market Integration Algorithm). Pristup tržištu se sprovodi putem kupovine vlasničkog dijela ili zakupa servisa od vlasnika algoritma. Uzimajući u obzir da se cijena ovog algoritma kretala od najmanje 70 miliona u 2020. godini, prije pandemije korona virusa i skoka cijene cyber-usluga, jedina opcija koju je BELEN imao po pitanju završavanja svoje obaveze pokretanja tržišta “dan-unaprijed” je bio zakup ovog servisa od nekog od vlasnika algoritma. Implementacija ovog algoritma, kao i pratećeg softvera je kompletirana i sam proces se nalazi u završnoj fazi kada se sprovode određeni testovi kako bi sve strane bile sigurne da algoritam radi besprekorno, te tržište “dan-unaprijed” u Crnoj Gori počinje sa radom od 26. aprila 2023. godine. Činjenica je da ovom implementacijom Crna Gora dobija alat koji je neophodan za uspostavljanje servisa “dan-unaprijed”, ali je ineophodno pronaći model finansiranja tržišta, dok BELEN ne stekne uslove da postigne likvidnost i uslove za potpunu samoodrživost. BELEN trenutno svojim aktivnostima može da finansira svoje redovne obaveze, međutim problem se javlja sa ugovornom obavezom ka servis provajderima, zbog zakupa servisa, zbog čega bi trebalo za 2023. i 2024. godinu obezbijediti sredstva, kako bi se izbjegla situacija da se 2023. godine pokrene tržište “dan-unaprijed”, a onda da već 2024. godine likvidnost kompanije bude ugrožena i da bude onemogućeno izmirenje osnovnih obaveza ka servis provajderu. Procijenjeni izdatak za dvogodišnje održavanje softvera je oko 500.000 eura.

Takođe, postoji potreba da “Crnogorski operator tržišta električne energije” – DOO (COTEE) obezbijedi adekvatno softversko rešenje koje bi olakšalo automatsku razmjenu podataka, neophodnu analizu i izradu automatskih izvještaja za potrebe učesnika na tržištu, Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Vlade i državnih i međunarodnih institucija, kao i izradu WEB portala COTEE u cilju osiguranja zakonske obaveze transparentnosti rada i mogućnosti povezivanja svih njegovih funkcija na jednom mjestu. Navedeni zahtjevi proističu iz međunarodno preuzetih obaveza prema ACER-u, sve u skladu sa standardima i procedurama razmjene podataka i radnim postupcima koje propisuje ENTSO-e. Procijenjena vrijednost za pripremu potrebnog softverskog rešenja je oko 500.000 eura.

Prilog:

Akcioni plan za implementaciju direktne budžetske podrške za prevazilaženje energetske krize.

MAPA PUTA ZA AKCIONI PLAN 2023

PAKET ENERGETSKE PODRŠKE

I CILJ: Umanjiti trenutni društveno-ekonomski efekat energetske krize na ranjiva domaćinstva i ranjive privredne učesnike

Mjera 1: Ublažavanje efekata poskupljenja za ranjive grupe

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Broj lica iz osjetljivih grupa koja su korisnici subvencija računa za struju.	Sva lica koja ispunjavaju uslove prema važećim propisima primaju 30-40-50% subvencija na račun za struju (20.652 osobe u 2022.)	Sva lica koja ispunjavaju uslove prema važećim propisima primaju ili 30-40-50% ili više subvencije na račun za struju (do 31. decembra 2023.)	EPCG ¹	3.085.260,17 € ²	EPCG MKI ³ za subvencije na račune za struju od 50%. MRSS ⁴ za subvencije na račune za struju od 30% i 40%.

¹ Elektroprivreda Crne Gore

² Ukupan iznos subvencije na godišnjem nivou za 2022. godinu iznosi 3.085.260,17 €. Subvencije se daju na osnovu spiskova koje EPCG dobija od Ministarstva rada i socijalnog staranja. Subvencije se daju u iznosu od 30%, 40% ili 50% po kriterijumima koji se propisuju posebnom aktom.

³ Ministarstvo kapitalnih investicija

⁴ Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Šema za omogućavanje subvencionisanja električne energije za ranjive grupe (npr. preko ograničenja cijena). Pod ranjivim se podrazumevaju, za potrebe ove akcije, svi subjekti koji su koristili subvencije za račun za struju od 30%, 40% ili 50%.	Usvojena šema	Da, budžet će biti osiguran da zadrži gornju granicu cijena za ove subjekte bez obzira na osnovnu cijenu energije. (do 31. decembra 2023.)	MKI EPCG	4,5 mil. € ⁵	MKI EPCG
Šema za omogućavanje podrške ranjivim grupama zbog povećanja cijene energije.	0	Lica s najnižim primanjima čiji je standard ugrožen zbog rasta cijena električne energije i energenata. 47,573	MRSS ⁶	8.329.000 € ⁷ (energetski paket)	MRSS

Mjera 2: Podrška malim i srednjim preduzećima da obezbjeđuje kontinuet poslovanja

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Broj malih i srednjih preduzeća koja imaju koristi od subvencije za račune za električnu energiju/ograničenje cijena.	0	Sva mala i srednja preduzeća u skladu sa važećim pravilima (do 31. decembra 2023.)	MKI EPCG Privredna komora	-	MKI EPCG Privredna komora

⁵ EPCG je na dvije kategorije koje su korisnici mjera/popusta uvela stimulaciju za uštedu energije:

1. Popusti – stimulacija za uštedu energije za korisnike koji na mjesečnom nivou troše manje od 500 kWh (ukupan predviđeni trošak za 2023. oko 4.500.000,00 €);
2. Popust za pomoć građanima Pljevalja zbog zagađenja vazduha (ukupan predviđeni trošak za januar, februar i mart 2023. oko 160.000,00 €).

⁶ Ministarstvo rada i socijalnog staranja

⁷ Isplata realizovana početkom aprila 2023. godine.

Šema za omogućavanje podrške malim i srednjim preduzećima (npr. preko ograničenja cijena).	Usvojena šema	Da, budžet će biti osiguran da zadrži gornju granicu cijena za MSP bez obzira na osnovnu cijenu energije (do 31. decembra 2023.)	MKI EPCG Privredna komora	-	MKI EPCG Privredna komora
--	---------------	--	---------------------------------	---	---------------------------------

II CILJ: Promovisanje reformi koje se bave izvorima ranjivosti u sektoru energetike

Mjera 3: Povećane mogućnosti za omogućavanje pristupa ka obnovljivim izvorima energije

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Šema za olakšavanje renovacije i primjene energetske efikasne tehnologije u zgradama i MSP, kao i postavljanje solarnih panela u postojećim zgradama uključujući MSP ⁸ .	Usvojena šema	Da (do 31. decembra 2023.)	MKI EPCG	13 mil. € (energetski paket)	MKI EPCG

Mjera 4: Finansijska pomoć domaćinstvima i MSP u cilju sprovođenja mjera za energetske efikasnosti (iz Programa energetske reforme, mjera 20)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
-----------	----------------	---------------	--------------------	--------	--------------------

⁸ Šeme u okviru mjere 3 i 4 će biti usklađene i dopuniti druge dostupne programe EU, posebno REEP+.

Ukupna ušteda energije ostvarena u okviru Programa 'Energetski efikasan dom'.	5.5 GWH (2022)	16.5 GWh	MKI	72.046,54 € ⁹	MKI
Broj podržanih domaćinstava u okviru Programa 'Energetski efikasan dom'.	560 (2022)	1.680	MKI		MKI

Mjera 5: Obaveze proistekle iz Direktive 2009/119 (o nametanju obaveze državama članicama EU da održavaju minimalne zalihe sirove nafte i/ili naftnih derivata) su sprovedene.

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Ukupne zalihe nafte koje se održavaju u svakom trenutku u broju dana (bilo prosječni dnevni neto uvoz ili prosjek dnevne unutrašnje potrošnje, koja god od ove dvije količine je veća (Direktiva 2009/119).	10% (2021)	Zadovoljavajući napredak	MKI	7,5 mil. € (energetski paket)	MKI SEZ ¹⁰

Mjera 6: Definisan je Strateški okvir za Nacionalni energetska i klimatski plan (National Energy and Climate Plan-NECP)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
-----------	----------------	---------------	--------------------	--------	--------------------

⁹ Ministarstvo kapitalnih investicija je krajem 2022. godine finalizovalo peti po redu projekat Energetski efikasan dom (EED 5). Preko programa je dodijeljeno 107 beskamatnih kredita. Vrijednost pokrivenih kamata je bila 72.046,54 eura.

¹⁰ Sekretarijat Energetske zajednice

NECP je usvojen, a ambicija usklađena sa klimatskim i energetske ciljevima kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. godine, i u skladu sa tim kako je predložila Evropska komisija.	NECP u radnoj verziji	Da (do 31. decembra 2023.)	MKI	-	MKI SEZ
Usvajanje zakona kojim se transponuje Paket čiste energije (uključujući Zakon o OIE, Zakon o EE i ažuriranu regulativu o energetske karakteristikama zgrada, kao i certifikaciju energetske karakteristika zgrada, Klimatski zakon, Zakon o energetici, itd.). Ovo bi trebalo da bude praćeno novim softverskim alatom koji omogućava efikasnu certifikaciju energetske performansi zgrada i ekonomično renoviranje zgrada.	Ne	Da (do 31. decembra 2023.)	MKI	185.000 €	MKI SEZ

Mjera 7: Priprema za implementaciju tržišta električne energije dan unaprijed

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Operacionalizacija tržišta električne energije za dan unaprijed. U toku je projekat	Ne	Da (Q1 2023)	Berza električne energije d.o.o.	1 mil. € (energetski paket)	BELEN COTEE MKI

berzanske kompanije MEPX ¹¹ o uspostavljanju platforme za trgovanje, kliring i poravnanje za dan unaprijed, koji je počeo 20. oktobra 2021.			- BELEN ¹² Crnogorski operator tržišta električne energije d.o.o. - COTEE		SEZ
--	--	--	--	--	-----

Mjera 8: Definisana je energetska tranzicija u zemlji

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Završena je studija o energetske tranziciji.	Ne	Da (do 31. decembra 2023.)	MKI UNDP	-	MKI

Mjera 9: Revizija politike oporezivanja koja se odnosi na energiju (srednjeročna)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Analizirana je potencijalna reforma politike oporezivanja koja se odnosi na energiju. Ova reforma će poboljšati	Ne	Da (do 31. decembra 2023.)	MF ¹³	-	MF MKI

¹¹ Montenegrin Power Exchange - BELEN

¹² Kao domaći operator berzanskog tržišta električnom energijom prepoznat Zakonom o energetici.

¹³ Ministarstvo finansija

sistem za pravednije, efikasnije poreze koji pogoduju rastu.					
--	--	--	--	--	--

Mjera 10: Podrška EPCG i CGES u poboljšanju upravljanja (srednjeročno)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Na snazi su mjere za podršku za poboljšanje upravljanja preduzećima u većinskom državnom vlasništvu u energetsom sektoru.	Ne	Zadovoljavajući napredak (do 31. decembra 2023.)	MKI EBRD	~ 3 mil. € ¹⁴	MKI

Mjera 11: Poboljšanje poslovne klime za investiranje u obnovljive izvore energije (srednjeročno/dugoročno)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Poboljšanjem regulatornog okvira ojačana je poslovna klima za investiranje u obnovljive izvore energije. Pravni okvir bi omogućio prelazak na tržišne šeme podrške za obnovljive izvore energije i uveo nacionalni elektronski registar za	Ne	Zadovoljavajući napredak (do 31. decembra 2024.)	MKI	-	MKI

¹⁴ Mehanizam kojim se sredstva stavljaju na raspolaganje je EU Instrument za podršku ('Reform Facility').

garancije porijekla u Crnoj Gori.					
-----------------------------------	--	--	--	--	--

Mjera 12: Povećani kapaciteti za proizvodnju električne energije putem obnovljivih izvora (srednjeročni/dugoročni)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Transponovanje cilja i ispunjavanje akcionog plana iz Energetske zajednice koji se odnosi na obnovljive izvore energije.	Ne	Zadovoljavajući napredak (do 31. decembra 2024.)	MKI	-	MKI SEZ

Mjera 13: Dekarbonizacija Crne Gore (srednjeročno/dugoročno)

INDIKATOR	POLAZNA OSNOVA	CILJ DO 2024.	NOSILAC AKTIVNOSTI	BUDŽET	IZVOR VERIFIKACIJE
Usvojiti datum usklađivanja TE Pljevlja sa Direktivom o industrijskim emisijama.	Ne	Da (do 31. decembra 2024.)	MKI	-	MKI
Usvojiti klimatske i energetske ciljeve kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. godine, i u skladu sa tim kako je predložila Evropska komisija.	Ne	Da (do 31. decembra 2024.)	MKI	-	MKI